

Redovisning av uppdrag i Spelinspektionens regleringsbrev Fi2023/03130: Verksamhetsutveckling

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
1 Inledning	4
1.1 Uppdraget	4
1.2 Spelinspektionen och den svenska spelmarknaden	4
1.3 Spelinspektionens tillsyn	5
2 Utveckling av Spelinspektionens tillsyn.....	6
2.1 Fortsatt behov av utveckling.....	6
2.2 Tillsynen av spelmarknaden	6
2.3 Tillsynen mot olaglig spelverksamhet.....	8
2.4 Tillsynen mot matchfixning	11
3 Tillsynens bidrag till att bekämpa organiserad brottslighet.....	12
3.1 Licens- och tillståndsprocessen	12
3.2 Begränsning av möjligheterna till penningtvätt.....	13
3.3 Informationsdelning.....	13
3.4 Minska olaglig verksamhet.....	15

Sammanfattning

I regleringsbrevet för budgetåret 2024 (Fi2023/03130) gavs Spelinspektionen i uppdrag att utveckla tillsynen av spelmarknaden samt arbetet mot olicensierad spelverksamhet och matchfixning. Myndigheten uppdrogs vidare att redogöra för hur den utvecklade tillsynen samt arbetet mot olicensierad spelverksamhet och matchfixning förväntas bidra till att bekämpa organiserad brottslighet.

Spelinspektionens tillsynsverksamhet har de senaste åren präglats av att myndigheten försöker optimera verksamheten i syfte att öka såväl regelefterlevnad hos tillsynsobjekten som effektivitet i sina egna processer. Utvecklingen i arbetet mot olaglig spelverksamhet och matchfixning har varit omfattande och drivits framåt dels av intern utveckling av tillsynsmetodik och dels av ny lagstiftning på området. Sedan Spelinspektionen tilldelats ökade anslag för åren 2024–2026 har myndigheten fått möjlighet att utöka personella resurser för att stärka och utveckla tillsynen inom flera olika områden. Ett antal åtgärder har redan vidtagits och ytterligare åtgärder är planerade.

Spelinspektionen bedömer att myndighetens tillsyn av spelmarknaden i viss mån kan bidra till att bekämpa organiserad brottslighet. Ansvaret för att spel inte utnyttjas som ett led i brottslig verksamhet ligger ytterst på verksamhetsutövarna. Såväl myndighetens tillsyn genom inspektion som kunskapshöjande förebyggande tillsyn bedöms bidra till en ökad förmåga hos licenshavarna att motverka att de utnyttjas för penningtvätt. Olaglig spelverksamhet och matchfixning bedöms därtill vara särskilt lämpliga plattformar för penningtvätt. Spelinspektionens primära bidrag bedöms således vara att myndighetens tillsyn, inklusive arbetet mot olaglig spelverksamhet och matchfixning, begränsar möjligheterna för organiserad brottslighet att använda spel för att tvätta pengar. Tillsynen bedöms därtill minska olaglig verksamhet som i sig kan generera pengar. Genom fördjupad samverkan med brottsbekämpande myndigheter kan Spelinspektionen även inrikta sin tillsyn mot licenshavare där misstänkt eller faktisk penningtvätt sker. Information från myndighetens tillsyn kan även lämnas till brottsbekämpande myndigheter och bidra i deras arbete. Genom att Spelinspektionen fortsatt stärker sin tillsyn förväntas ovan nämnda bidrag till att bekämpa organiserad brottslighet öka.

1 Inledning

1.1 Uppdraget

Mot bakgrund av bland annat ny lagstiftning som innebär att Spelinspektionen fått ytterligare verktyg i tillsynsarbetet gavs myndigheten i regleringsbrevet för 2024 (Fi2023/03130) i uppdrag att utveckla tillsynen av spelmarknaden samt arbetet mot olicensierad spelverksamhet och matchfixning. Spelinspektionen uppdrogs även att redogöra för hur den utvecklade tillsynen samt arbetet mot olicensierad spelverksamhet och matchfixning förväntas bidra till att bekämpa organiserad brottslighet.

Enligt uppdraget ska Spelinspektionen senast den 31 mars 2025 redovisa uppdraget till Regeringskansliet. Genom denna redovisning är uppdraget slutfört.

1.2 Spelinspektionen och den svenska spelmarknaden

Den 1 januari 2019 omreglerades den svenska spelmarknaden. I samband med omregleringen bytte den dåvarande Lotteriinspektionen namn till Spelinspektionen. Den svenska spelmarknadens reglering bygger på att alla som agerar på den svenska marknaden ska ha en licens och att aktörer utan licens ska stängas ute. Syftet är att spelandet ska kanaliseras till erbjudanden från ansvarsfulla, tillförlitliga och kontrollerbara aktörer. I samband med omregleringen framhöll regeringen behovet av ett effektivt sanktionssystem samt att snabba och kännbara reaktioner på överträdelser av regelverket är avgörande för systemets legitimitet och upprätthållande.¹

I och med omregleringen fick myndigheten på kort tid flertalet nya uppgifter och ansvarsområden. Sedan omregleringen har även två reformer, samt ett antal mindre lagändringar, genomförts på spelområdet. Spelinspektionens verksamhet har därmed sedan starten varit, och fortsätter att vara, i ständig utveckling. Verksamhetsområdet tillsyn präglas således av utveckling där

¹ Prop. 2017/18:220, *En omreglerad spelmarknad*, s. 217 f.

myndigheten försöker optimera verksamheten i syfte att öka såväl regelefterlevnad hos tillsynsobjekten som effektivitet i sina egna processer.

1.3 Spelinspektionens tillsyn

Enligt Spelinspektionens tillsynspolicy har begreppet tillsyn en vid betydelse och innefattar all verksamhet vid myndigheten som syftar till ökad regelefterlevnad på spelmarknaden.

Myndighetens tillsynsobjekt är både aktörer med licens, tillstånd eller registrering men också de aktörer som bedriver olaglig spelverksamhet, det vill säga riktar spel mot den svenska marknaden utan nödvändig licens, samt de som främjar sådan verksamhet.

Tillsynen kan vara både planerad och händelsestyrd och tillsynen kan utföras på två sätt, tillsyn genom inspektion eller förebyggande tillsyn. Tillsyn genom inspektion innebär att man riktar granskningen mot en eller flera enskilda tillsynsobjekt och sker vanligtvis genom skrivbordstillsyn eller platsbesök, eller en kombination av de båda. Förebyggande tillsyn är tillsynsinsatser som sker i förebyggande och kunskapshöjande syfte för att underlätta för tillsynsobjekten att frivilligt följa gällande regler. Den förebyggande tillsynen riktas i regel inte mot en enskild aktör och sker vanligtvis via metoderna analys, vägledning eller genom att myndigheten fattar beslut om ett ställningstagande. Denna tillsyn resulterar därför inte i beslut med ingripanden riktade mot enskilda tillsynsobjekt. Däremot kan det som framkommer vid denna typ av tillsyn utgöra skäl att öppna enskilda tillsynsärenden.

Spelinspektionens tillsyn är riskbaserad och riktas därför främst mot de områden där riskerna är störst samt områden där bristande regelefterlevnad kan få stora konsekvenser för konsumenterna. Myndigheten prioriterar även tillsynsåtgärder som bidrar till en ökad kanalisering. Det är av stor vikt att spel inte används för kriminell verksamhet som matchfixning, olagligt spel eller penningtvätt och terrorfinansiering varför det är fokusområden för myndighetens tillsyn.

2 Utveckling av Spelinspektionens tillsyn

2.1 Fortsatt behov av utveckling

Under 2024 granskade Riksrevisionen myndighetens tillsyn av spelmarknaden från omregleringen till och med 2023.² Granskningens övergripande slutsats var att tillsynen över den svenska spelmarknaden inte är tillräckligt effektiv för att motsvara de förväntningar som riksdagen och regeringen uttryckt i samband med omregleringen. Riksrevisionen rekommenderar Spelinspektionen att utveckla formerna för att planera, styra och följa upp tillsynsverksamheten. Antalet inspektioner bör öka och alla licenstyper och spelformer bör tillsynas med viss regelbundenhet. Myndigheten bör även göra en systematisk riskanalys och planera både årsvis och mer långsiktigt.³

Spelinspektionen delar Riksrevisionens bedömning om att tillsynen över den svenska spelmarknaden behöver öka i omfattning. För att möta detta behov behöver Spelinspektionens såväl stärka sin tillsynsplanering som effektivisera den faktiska tillsynen. Avgörande för att sådan utveckling kan genomföras är att Spelinspektionen tilldelas tillräckliga medel för att utöka verksamheten.

2.2 Tillsynen av spelmarknaden

Sedan omreglering 2019 har Spelinspektionen kontinuerligt utvecklat sin tillsynsmetodik. Myndigheten har sedan 2021 konsekvent påtalat behovet av resursförstärkningar för att utveckla bland annat tillsynsverksamheten och möta de förväntningar som finns på myndigheten.⁴ Utifrån att resurstillskott uteblivit har myndigheten tvingats genomföra den utveckling som varit möjlig utifrån tillgängliga resurser.

Exempel på den utveckling som skett är att myndighetens frågeställningar i tillsynsärenden förbättrats utifrån praxis och erfarenheter, vilket inneburit att ärendena snabbare kommit till kärnfrågan. Organisatoriska och processuella

² Riksrevisionen, *Spelinspektionens tillsyn över spelmarknaden*, RIR 2024:19.

³ För en fullständig genomgång av Spelinspektionens tillsyn av spelmarknaden hänvisas till Riksrevisionens rapport i föregående not.

⁴ Se exempelvis *Spelinspektionens budgetunderlag för åren 2022-2024*, 21Si306.

förändringar har även effektiviserat handläggningen av ärenden. Bland annat har samarbetet mellan rättsavdelningen och den operativa avdelningen optimerats för att få in ett juridiskt perspektiv i ett tidigare skede. Myndigheten har även mer aktivt arbetat med tidsplaner för tillsynsärenden. Enligt interna riktlinjer beslutade våren 2024 finns även ett mål om att tillsynsärenden ska avslutas inom ett år från att de öppnades.

Spelinspektionen har för åren 2024–2025 mottagit ökade anslag och föreslås även för 2026 tilldelas ökade anslag för att förstärka tillsynen över spelmarknaden och utöka arbetet mot olaglig spelverksamhet och matchfixning. Detta har skapat möjlighet för myndigheten att utöka personella resurser för att såväl stärka som utveckla Spelinspektionens tillsyn över flera olika områden. Myndigheten har även samlat och förstärkt sin analyskompetens genom att flytta arbetet med omvärldsanalys från kommunikationsavdelningen till den operativa avdelningen. De organisatoriska förändringarna tillsammans med ökade resurser bedöms skapa ett mer ändamålsenligt och effektivt arbetssätt. I januari 2025 inrättade myndigheten även en ny roll i form av en avdelningssamordnare direkt underställd avdelningschefen för operativa avdelningen. Syftet med inrättandet var att skapa bättre förutsättningar för verksamhetsutveckling och uppföljning.

För att möta Riksrevisionens rekommendationer har Spelinspektionen i verksamhetsplanen för 2025 beslutat att samtliga licens- och tillståndskategorier ska tillsynas under en licensperiod, normalt fem år. Under kommande treårsperiod ska myndigheten successivt öka antalet tillsynsinsatser jämfört med 2023, framförallt genom tillsyn genom inspektion. Myndigheten ska även under treårsperioden utveckla arbetet med att följa upp tidigare genomförd tillsyn för att säkerställa att tillsynen fått effekt. Spelinspektionen kommer även fortsatt arbeta med förebyggande tillsynsinsatser i syfte att öka regelefterlevnaden.

Under 2025 har myndigheten påbörjat arbetet med att utveckla en enhetlig process för riskanalys för tillsynsplanering i linje med de rekommendationer som Riksrevisionen lämnat i sin granskningsrapport. En enhetlig process förväntas ge ett bra underlag för beslut när det gäller vilka tillsynsinsatser och tillsynsobjekt som ska prioriteras både på kort och lång sikt.

Regeringen har i december 2024 föreslagit att Spelinspektionen ska bemyndigas att meddela föreskrifter om skyldighet för verksamhetsutövare som driver spelverksamhet med stöd av licens eller registrering enligt spellagen att periodiskt eller på begäran lämna uppgifter om sin verksamhet, sina kunder och andra förhållanden. Den periodiska rapporteringen förväntas ge bättre möjligheter att bedöma den risk som kan förknippas med verksamhetsutövarna samt bidra till en mer effektiv penningtvättstillsyn.⁵ Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025 och förslaget kommer att beaktas i Spelinspektionens arbete med riskanalys för tillsynsplanering.

Lagen (2022:1672) om skyldighet att lämna uppgifter om utvecklingen på spelmarknaden får inte användas i Spelinspektionens tillsyn.⁶ Däremot kan den användas som ett stöd i myndighetens planering.⁷ Även denna lag kan således bli ett verktyg i arbetet Spelinspektionens tillsynsplanering.

Vidare kommer Spelinspektionen behöva vidta åtgärder för att anpassa sig till det nya EU-regelverket inom penningtvättsområdet som träder i kraft under 2027.

2.3 Tillsynen mot olaglig spelverksamhet

Arbetet mot olaglig spelverksamhet är ett prioriterat område för myndigheten. Därmed är det också ett område som prioriterats resursmässigt och den del av Spelinspektionens tillsynsverksamhet som utvecklats i störst utsträckning de senaste åren. Utvecklingen härrör från en kombination av intern utveckling av tillsynsmetodik samt ny lagstiftning på området.

En grundläggande utgångspunkt för att förstå det olagliga spelet är att skilja på olicensierad och olaglig spelverksamhet. För att spelverksamhet online ska anses vara olaglig är det avgörande att den olicensierade verksamheten riktar sig till den svenska marknaden. Uppskattningsvis två tredjedelar av det spel som sker av svenskar på den olicensierade marknaden bedöms ske på spelsidor som

⁵ Prop. 2024/25:73, *Avveckling av statliga kasinon*, s. 31 ff.

⁶ 4 § 1 p. lag (2022:1672) om skyldighet att lämna uppgifter om utvecklingen på spelmarknaden.

⁷ Prop. 2021/22:242, *En förstärkt spelreglering*, s. 86.

inte riktar sig till Sverige. Att acceptera svenska kunder är inte i sig tillräckligt för att spelet ska anses riktat mot Sverige, varför spelverksamheten på dessa olicensierade sidor faller utanför spellagens (2018:1138) tillämpningsområde och därmed inte är olagliga.⁸

En utmaning för Spelinspektionen under rådande omständigheter är således att identifiera de aktörer som faktiskt bedriver olaglig spelverksamhet online i den oräkneliga mängd av olicensierade spelsidor som finns på internet. För att identifiera relevanta aktörer och spelsidor har Spelinspektionen, från att tidigare till stor del förlitat sig på tips från konsumenter och samverkande myndigheter, utvecklat en metodik som i högre utsträckning än tidigare tar hjälp av tekniska hjälpmedel. Genom bland annat web scraping⁹ av affiliates och liknande webbplatser, sökordsanalys¹⁰ och genomgång av trafikdata har myndigheten fått en detaljerad bild av vilka aktörer svenskar spelar hos. Manuell omvärldsbevakning av forum och sociala medier har ytterligare nyanserat bilden.

En av de mest framträdande förändringarna i arbetet mot olaglig spelverksamhet har varit en ökad användning av beslut om förbud att tillhandahålla spel i Sverige mot aktörer som bedriver olaglig spelverksamhet. Under 2024 fattade Spelinspektionen 18 beslut om förbud, en markant ökning jämfört med tidigare år.¹¹ Då förbuden avser samtliga aktörernas webbplatser har Spelinspektionen begränsat olaglig spelverksamhet och påverkat uppskattningsvis ett hundratal webbplatser riktade mot svenska konsumenter.

⁸ Regeringen har den 19 februari 2025 gett en statlig utredare i uppdrag att se över hur spellagens tillämpningsområde kan utvidgas och ta fram förslag som stoppar olicensierade aktörer på den svenska spelmarknaden.

⁹ Scraping är en metod som tillåter myndigheten att hämta stor kvantitet av data från hemsidor. Inhämtningen sker genom programvara som automatiserar inhämtningen av data från internet.

¹⁰ Sökordsoptimering (SEO) är processen att förbättra en webbplats synlighet i sökmotorer genom att använda relevanta nyckelord och strategier. En av funktionerna analyserar sökord som i det här fallet syftar till att visa information om webbplatser förekomst bland specifika sökord.

¹¹ Antal beslut om förbud per år (inklusive upphävda beslut) sedan omregleringen: 6 beslut 2019, 17 beslut 2020, 8 beslut 2021, 8 beslut 2022, 5 beslut 2023, 18 beslut 2024. Totalt 62 beslut 2019–2024.

Dessa förbud har gett märkbara effekter genom att trafiken till olagliga spelsidor minskar samt skickar en tydlig signal till både aktörer och spelare om att svensk spellagstiftning upprätthålls.

Spelinspektionen ska sedan den 1 juli 2023 även bland annat hålla betaltjänstleverantörer informerade om förelägganden eller förbud avseende bolag som tillhandahåller olaglig spelverksamhet. Informationen ska även innehålla uppgifter om vilka kontonummer, namn, butiks-id och inlösar-id som används för att förmedla insatser eller vinster till eller från det berörda bolaget, förutsatt att sådana finns tillgängliga. För inhämta sådana uppgifter har Spelinspektionen även givits möjlighet att förelägga betaltjänstleverantörer att lämna uppgifter. Att implementera reformen har i praktiken varit svårt. Myndigheten avser ändock att utöka och förtydliga informationen som framgår i myndighetens beslut om förbud. Detta kan exempelvis handla om betalningsinformation som framkommit vid eventuella testköp. Syftet är att det därmed ska bli lättare för tredje part att undvika samarbete med bolag som tillhandahåller olaglig spelverksamhet, vilket kan utgöra ett brott mot främjandeförbudet.

Vidare har myndigheten förstärkt sin tillsyn mot aktörer som möjliggör olaglig spelverksamhet. Sedan det administrativa främjandeförbudet infördes den 1 januari 2023 har Spelinspektionen öppnat sju ärenden gällande främjande av olaglig spelverksamhet. Ärendena har riktats mot betaltjänstleverantörer samt mot aktörer som på olika sätt har marknadsfört olagligt spel, däribland influencers, en tidskrift och en arrangör av ett evenemang. Dessa åtgärder har haft en tydlig inverkan, bland annat genom att flera aktörer helt upphört med att tillhandahålla tjänster till den olagliga marknaden.

Sedan den 1 juli 2023 får Spelinspektionen köpa speltjänster under dold identitet, så kallade testköp, om det är nödvändigt för att kontrollera aktörer som förmodas bedriva olaglig spelverksamhet eller främja sådan verksamhet. Testköp inkluderar även inloggning på spelsidor utan att faktiska köp genomförs. Verktöget har varit ett användbart komplement när Spelinspektionen ska bedöma om ett bolag riktar sig mot Sverige eller inte. Ett hinder för att fullt ut kunna utnyttja verktöget är det faktum att Bank-ID eller annan e-legitimation ofta krävs vid genomförande av faktiska köp. Detta medför

att enskilda medarbetare skulle behöva använda sin privata e-legitimation för att kunna fullfölja ett sådant köp. Utöver det operativa värdet har testköp även en strategisk funktion. Verktöget har bidragit till att Spelinspektionen fått en djupare förståelse för olika betalningslösningar på den olicensierade spelmarknaden, vilket medför att myndigheten kan kartlägga och genomföra omvärldsanalyser i en mer omfattande utsträckning. Denna information kan även utgöra underlag i samverkan med andra myndigheter såsom Finansinspektionen och brottsbekämpande myndigheter.

2.4 Tillsynen mot matchfixning

I arbetet mot matchfixning har Spelinspektionen bland annat inrättat en plattform för informationsdelning. Plattformen introducerades i samband med att ändringar i spelförordningen (2018:1475) trädde i kraft den 1 juli 2024 och ska fungera som ett informationsnav där uppgifter om misstänkt matchfixning samlas in och sprids vidare till berörda aktörer.¹² Genom plattformen kan Spelinspektionen begära in uppgifter om misstänkt matchfixning. Licenshavare med licens för vadhållning har en skyldighet att rapportera händelser där de har skäl att misstänka matchfixning och idrottsförbund en möjlighet att göra detsamma. Spelinspektionen analyserar och sprider därtill uppgifter om matchfixning som myndigheten förfogar över till alla aktörer med licens för vadhållning samt berörda idrottsförbund. Vid misstanke om att ett spelfuskbrott föreligger kommer Spelinspektionen att polisanmäla händelsen.

I december 2024 ratificerade Sverige även Macolinkonventionen¹³. Detta har inneburit att Spelinspektionen numera är en aktiv och fullvärdig medlem inom Europarådets arbete mot matchfixning, i egenskap av att vara samordnare för Sveriges så kallade nationella plattform mot matchfixning.¹⁴ Genom ett svenskt tillträde förstärktes Sveriges och andra konventionsanslutna länders möjligheter att motverka matchfixning och manipulation av idrottsresultat. Detta kan bland annat leda till att idrottens grundläggande trovärdighet stärks och att risken för att enskilda idrottare påverkas av kriminella aktörer minskar. Samverkan och

¹² Se framförallt 14 kap. 4-12 §§ spelförordningen.

¹³ Europarådets konvention om manipulation av resultat inom idrotten, CETS nr. 215.

¹⁴ Artikel 13 Macolinkonventionen.

utbytet av information inom det europeiska samarbetet har bidragit till en kunskapshöjning vid Spelinspektionen, vilket i sin tur förväntas ha positiva effekter för tillsynen av den svenska spelmarknaden. Ett exempel på en aktivitet i närtid med anledning av Sveriges anslutning till Macolinkonventionen är att Spelinspektionen, tillsammans med representanter från tre andra länder som har ratificerat konventionen och UEFA:s anti-matchfixningsenhet, ska samordna bevakning av damernas fotbolls-EM under juli 2025 för att motverka och upptäcka eventuella manipulationer i turneringen.

Vidare ska licenshavare enligt 14 kap 6 § spellagen ha rutiner för att upptäcka och motverka gärningar som omfattas av regleringen om spelfusk, exempelvis matchfixning. Spelinspektionen har under 2024 inlett förebyggande tillsyn i syfte att kartlägga licenshavarnas rutiner för att upptäcka och motverka spelfusk. Kartläggningen kommer därefter att analyseras och utvärderas för att ligga till grund för eventuell ytterligare tillsyn.

3 Tillsynens bidrag till att bekämpa organiserad brottslighet

3.1 Licens- och tillståndsprocessen

Skillnaden i uppdrag mellan en tillsynsmyndighet och brottsutredande myndigheter och samarbetet dem emellan är en återkommande fråga. Spelinspektionens primära bidrag till att bekämpa organiserad brottslighet bedöms vara myndighetens licens- och tillståndsprocess som omfattar allt spel om pengar som sker i Sverige samt de som levererar spelprogramvara till dessa.¹⁵ Genom denna process ska hindra kriminella aktörer att bedriva eller äga spelverksamhet som kan generera pengar till kriminella individer och organisationer. Licens- och tillståndsprocessen är dock inte föremål för detta uppdrag.

¹⁵ Ett fåtal undantag finns i 3 kap. 4-5 §§ spellagen, bland annat spel under privata former och så kallade kommunala lotterier.

3.2 Begränsning av möjligheterna till penningtvätt

Spelinspektionen är inte en brottsförebyggande eller brottsutredande myndighet och myndighetens tillsyn tar därför inte sikte på att identifiera kriminella förfaranden eller individer. Tillsynen är istället fokuserad på om tillsynsobjekten uppfyller de administrativa regelverken. Exempelvis kontrolleras hur väl tillsynsobjekten efterlever penningtvättsregelverket och således arbetar för att hindra att deras verksamhet utnyttjas för att tvätta pengar.

Myndighetens förebyggande tillsyn har ett kunskapshöjande syfte för att underlätta för myndighetens tillsynsobjekt att höja sin regelefterlevnad. Exempelvis genomförde Spelinspektionen under 2023 dialogmöten med branschen på området penningtvätt. Syftet var bland annat att inhämta synpunkter från licenshavarna rörande deras utmaningar och svårigheter med lagstiftningen samt hur Spelinspektionen kan utveckla sitt arbete inom området. Under 2024 genomfördes ett heldagsseminarium för licenshavarna där myndigheten bland annat informerade om aktuella risker och hot, inklusive modus gällande penningtvätt. Under 2025 har myndigheten även reviderat sin vägledning för arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism och en uppdaterad version av myndighetens riskbedömning på området kommer att färdigställas inom kort. Avsikten med dessa typer av förebyggande åtgärder är att öka förståelsen för regelverken och höja kompetensnivån hos licenshavarna.

Ansvar för att spel inte utnyttjas som ett led i brottslig verksamhet ligger ytterst på verksamhetsutövarna. Såväl tillsyn genom inspektion som förebyggande tillsyn bedöms dock leda till en ökad regelefterlevnad hos Spelinspektionens tillsynsobjekt. Genom att licenshavarna ökar sin förmåga förväntas även organiserad brottslighets möjlighet att utnyttja spelmarknaden för att bland annat tvätta brottsligt förvärvade medel minska.

3.3 Informationsdelning

Även om Spelinspektionens huvudsakliga uppdrag är att kontrollera att tillsynsobjekten följer de administrativa regelverken är det troligt att myndigheten kommer att upptäcka situationer som tyder på kriminell verksamhet, framförallt penningtvätt. I dessa fall ställer lagen (2017:630) om

åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) krav på myndigheten att rapportera omständigheter som kan antas ha samband med eller utgöra penningtvätt eller finansiering av terrorism till Polismyndigheten.¹⁶ Sådan information kan sedermera ligga till grund för eller bidra till Polismyndighetens brottsutredningar.

Enligt samma lag kan Spelinspektionen även ingå avtal om samverkan med brottsbekämpande myndigheter.¹⁷ Inom ramen för sådan samverkan kan Spelinspektionen dela information som har bäring på penningtvätt eller finansiering av terrorism utan hinder av sekretess. Spelinspektionen har i dagsläget gällande avtal om samverkan med Finanspolisen och Ekobrottsmyndigheten. Inom ramen för denna samverkan kan Spelinspektionen även ta emot information från de brottsbekämpande myndigheterna. Sådan information kan ligga till grund för inriktningen av myndighetens tillsyn, vilket kan bidra till att upptäcka, eller försvåra att genomföra, penningtvätt.

Vidare ansvarar Spelinspektionen för att ta emot så kallade visselblåsningar¹⁸ från spelbolag med licens i Sverige gällande missförhållanden inom området förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism.¹⁹ Även denna information kan användas för att inrikta Spelinspektionens tillsyn mot licenshavare som kriminella utnyttjar för att tvätta pengar.

Matchfixning bedöms ofta ha kopplingar till organiserad brottslighet och idrottskorruptionen i Sverige beskrivs av Polismyndigheten vara i ett expansivt skede.²⁰ I andra länder har det förekommit domar mot individer inblandade i matchfixningsnätverk kopplade till organiserad brottslighet. Även Macolinkonventionen framhåller kopplingen mellan organiserad brottslighet, idrottskorruption och matchfixning.

¹⁶ 4 kap. 4 § penningtvättslagen.

¹⁷ 4a kap. penningtvättslagen.

¹⁸ Rapporten enligt lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden.

¹⁹ 2 kap. 2 § förordning (2021:949) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden och dess bilaga.

²⁰ Polismyndigheten. *Idrottskorruption – fenomenrapport*, A488.993/2023, s. 16.

Spelinspektionens arbete mot matchfixning kan bidra till att matchfixningsfall upptäcks och att samarbetet mellan myndigheter, idrottsrörelsen och spelbranschen fungerar tack vare den regelbundna samverkan som sker inom matchfixningsrådet. Att upptäcka fall och ha utbyte av information ger bland annat brottsbekämpande myndigheter förbättrade möjligheter att utreda spelfuskbrottet. Riksidrottsförbundet och anslutna specialidrottsförbund kan även utreda och besluta om påföljder vid överträdelser mot sitt reglemente om otillåten vadhållning samt manipulation av idrottslig verksamhet. Spelinspektionens tillsyn över bland annat begränsningar i tillåtna vadhållningsobjekt, licenshavarnas rapporteringskrav och rutiner för att upptäcka misstänkta spel bedöms även begränsa organiserad brottslighets möjligheter att rigga matcher, vilket kan användas för att tvätta pengar och generera vinster.

3.4 Minska olaglig verksamhet

Risken för penningtvätt på den licensierade spelmarknaden är hög.²¹ Vad gäller den olicensierade marknaden, där verksamheten generellt bedrivs med mindre eller ingen tillsyn, bedöms risken för penningtvätt som än högre.²² Det är således sannolikt att organiserad brottslighet i Sverige utnyttjar olaglig spelverksamhet för att tvätta brottsligt förvärvade medel. Spelinspektionens arbete med att motverka olaglig spelverksamhet bedöms därmed ha effekt genom att direkt minska utbudet av verksamheter som är lämpliga att tvätta pengar genom.

Gällande landbaserad olaglig spelverksamhet har Spelinspektionen huvudsakligen agerat som sakkunnig och bistått Polismyndigheten med expertis

²¹ Samordningsfunktionen för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, *Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021*, A052.211/2021, s. 6.

²² Spelinspektionen, *Slutredovisning av uppdrag (FI2023/01556) om att se över hur samarbetet för att bekämpa olaglig spelverksamhet kan stärkas*, 23Si1339, s. 4.

om spelverksamhet och spellagen i deras utredningar. I vissa fall har även den olagliga spelverksamheten varit en del i en större brottslig verksamhet.²³ Spelinspektionen bedömer att förslaget om att avveckla statliga kasinon sannolikt kommer att leda till en ökning av olaglig landbaserad spelverksamhet. Om förslaget antas kan det innebära att Spelinspektionen behöver göra en omprioritering av resurser till landbaserat olagligt spel. Det finns även anledning för Spelinspektionen att överväga om myndigheten bör vara mer drivande i arbetet mot landbaserat olagligt spel.

Även om det är tänkbart har Spelinspektionen i nuläget ingen evidens för att den organiserade brottsligheten i Sverige bedriver eller äger olaglig spelverksamhet online som riktar sig mot Sverige. Sådan verksamhet bedöms istället bedrivas av fintech-bolag i utlandet som ser möjlighet att snabbt och enkelt tjäna pengar med förhållandevis mycket låga driftkostnader för verksamheten.

²³ Se exempelvis Södertörns tingsrätts dom 2024-08-05 i målnummer B 18458-23.